

HISTORISCH NIEUWS

Hilversums historie op Internet

Het “Gat van de Kerkbrink” is dit voorjaar pas een echt gat geworden. Wat een enorme ruimte is daar geschapen voor het stallen van onze auto’s! Elke voorbijganger werpt wel eens even een blik naar beneden om te zien wat daar gebeurt. En we mogen aannemen dat we dat blijven doen wanneer het Gat de komende maanden langzaam opgevuld wordt. Als u echter ook eens naar boven keek, en goed oplette, zoudt u een geheel andere nieuwigheid opmerken. Aan het torentje van het Oude Raadhuis (het Goois Museum) zoudt u twee camera’s bevestigd zien, camera’s die permanent op de activiteiten in het Gat alsmede op de bouw van het winkelcentrum “De Gooise Brink” gericht zijn. Wat heeft dat te betekenen?

Projectontwikkelaar Wilma Vastgoed is trots op zijn werk en wil daar niet alleen de Hilversumse voorbijgangers maar de hele wereld deelgenoot van maken. Daartoe heeft Wilma op Internet een zogenaamde *site* geopend waarop de actuele beelden van het werk aan de Kerkbrink permanent getoont worden. Als u inschakelt op <http://www.gooischebrink.nl> kunt u via uw computerscherm de werkzaamheden precies volgen. Maar deze *site* geeft nog meer informatie. De beelden van het werk aan de Kerkbrink worden telkens onderbroken door een programmaatje dat gaat over Hilversums historie. En bij het tot stand komen van dit programma heeft onze vereniging een belangrijke rol gespeeld.

Gekozen is voor een zestal korte presentaties die geïllustreerd worden door oude afbeeldingen. De toelichtende tekst is opgesteld en wordt uitgesproken door onze voorzitter Fred Repko. Als *Leitmotiv* voor de tekst is gekozen voor het verband tussen de hoofdlijnen van de Hilversumse geschiedenis en de neerslag daarvan in de kleine dingen die niet alleen charmant zijn maar ons ook over dat verleden nog veel kunnen leren. De zes presentatie-thema’s zijn

- Hilversum dorp en stad, waarin iets verteld wordt over de tijd dat Hilversum een sterk agrarisch karakter had met zijn brinken en driften. Dit “praatje” wordt geïllustreerd door de kadas-

terkaart van 1824 waarop de vele brinken op en om de Kerkbrink zichtbaar zijn.

- Hilversum als weversdorp, waarbij aan de hand van een luchtfoto zichtbaar gemaakt wordt hoe de opkomst van de textielindustrie leidde tot een sterke verdichting van de bebouwing in het dorp. Op de engen mocht immers niet gebouwd worden. Enkele fabrikateurshuizen en weverswoningjes zijn aan deze periode nog de belangrijkste herinneringen.
- de sterke groei na 1890 en de verdergaande verdichting als gevolg van de vele nieuwe, noodzakelijk geworden voorzieningen als winkel-woninghuizen, scholen, postkantoor. Ook de engen gingen toen bebouwd worden. Het was de bloeiperiode van de jonge bouwkunst. In deze presentatie wordt echter benadrukt dat het oude dorp aanvankelijk toch een zeer lommerrijke indruk bleef maken. Deze indruk werd versterkt door de aanwezigheid van de vele bomen – hoog op stam – en de kleine tuintjes met ijzeren hekjes eromheen die soms nog geen meter diep waren.
- drie praatjes tenslotte over de Kerkbrink zelf. Het bekende schilderij van James de Rijk van de veemarkt aldaar geeft de gelegenheid iets te vertellen over de bijzondere ligging van de Kerkbrink en over de vele functies die deze brink gehad heeft. De bijzonder fraaie foto die de Amsterdamse fotograaf Olie in het begin van deze eeuw van de Kerkbrink maakte geeft alle aanleiding te wijzen op het driehoekig patroon van de boombeplanting op de brink en op de speelse lichteffecten door die hoge bomen. Met de door Betlem getekende diligence van Buwalda in beeld wordt tenslotte Jan Boerhout uitvoerig geciteerd. Als geen ander kon deze dorpsverteller de sfeer weergeven rond het “Hof van Holland” in het midden van de vorige eeuw.

FFMR

Het “Huis met de Pilaren”, een vondst bij de restauratie

De fraaie, neo-classicistische villa aan de Peerlkampaan, nummer 18-20, beter bekend als het

"Huis met de Pilaren", heeft reeds eerder in *Eigen Perk* de aandacht gehad. In EP 1996-3, blz 138 heeft het bestuur verslag uitgebracht van een hoorzitting op het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen met als doel om het toen snel vervallende pand erkend te krijgen als rijksmonument. Die gezamenlijke missie van de gemeente Hilversum, de Stichting "Hilversum, Pas Op!" en van "Albertus Perk" is toen niet met succes bekroond. Korte tijd daarna kwam toch een wending ten goede toen het "Huis met de Pilaren" gekocht werd door de Hilversummer, de heer Ronald Brons. In EP 96-4, blz 183 ontvouwd de heer Brons en zijn echtgenote mevrouw M.A. Verkaik hun plannen om het pand te restaureren en voor particuliere bewoning geschikt te maken. Toen eind 1996 de financiering van die plannen rond was kon met de restauratie daadwerkelijk een begin gemaakt worden. Inmiddels staat er weer een dak op het huis en wordt de oude luister van deze villa weer duidelijk zichtbaar.

Bij het begin van de restauratie-werkzaamhe-

den lag het accent meer op verder sloopwerk dan op wederopbouw. Beschadigde onderdelen en aangetaste verflagen dienden eerst te worden verwijderd voordat het herstel een aanvang kon nemen. Bij het verwijderen van de verf- en stuc-lagen vlak onder de daklijst is nu een heel interessante vondst gedaan. Onder die lagen zijn in de cassetten van de band onder de gootlijst uiterst fraaie en zeldzame reliëftekeningen te voorschijn gekomen. Het decoratieve schilder- en stucwerk omvat vazen, guirlandes en cartouches (linten), terwijl meerdere malen een sierlijke letter "L" is ingekerfd. De zwart geschilderde elementen zijn waarschijnlijk aangebracht op een donkere terracotta ondergrond. De verfraaiing bevindt zich niet alleen aan de voorkant maar loopt als een band van ongeveer een halve meter hoogte rondom het gehele huis. Het bestaan van de tekeningen was voor alle betrokkenen een grote verrassing. Experts hebben inmiddels vastgesteld dat de tekeningen wel veel geleden hebben maar nog goed te restaureren zijn. In nauw overleg met de afde-

Detail-opname van de reliëftekeningen die ontdekt zijn onder de gootlijst van het "Huis met de Pilaren". Duidelijk herkenbaar is de ingekerfde letter "L", aangebracht op een schild of vaas en omgeven door sierlijke guirlandes.

ling Monumentenzorg van de gemeente zoekt de eigenaar van het pand momenteel naar mogelijkheden om deze restauratie gerealiseerd te krijgen. Het zou het "Huis met de Pilaren" extra fleur en monumentale standing geven.

De herkomst van de tekeningen is voornamelijk een groot raadsel. Zijn ze aangebracht tijdens de "verhuizing" van het pand van de 's-Gravelandseweg naar de Peerlampaan omstreeks 1882? Of dateren ze van veel vroeger datum? Mevrouw Annette Koenders en de heer Arie den Dikken van "Monumentenzorg" zijn inmiddels een speurtocht naar die herkomst begonnen. In een volgend nummer van *Eigen Perk* zullen zij over de resultaten van hun onderzoek verslag uitbrengen.

AS

Nieuwe publicaties

Buitenbeeld van Nederland: uitgave ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum Radio Nederland Wereldomroep / W. van Zoetendaal et al. - Hilversum, Radio Nederland Wereldomroep, 1996. - 60p.ill. f29,95. ISBN 90 72 356020.

Hilversum in miniatuur in het Goois Museum

De huidige tentoonstelling in het museum aan de Kerkbrink laat een prachtige verzameling zien van maquettes en bouwplaten van gebouwen in Hilversum van vroeger en nu. De veranderende be-

bouwing van Hilversum wordt geplaatst in de historische context.

Centraal in de tentoonstelling staat de maquette van *Hilversum anno 1850*. Deze maquette van ongeveer 9 m² is ondermeer door leden van onze historische kring gemaakt voor de lustrumtentoonstelling van "Albertus Perk" in 1990.

De maquette, op een schaal van 1:350, laat een landelijk gebied zien dat is bezaaid met meer dan duizend huizen en schuren en ruim 1200 boompjes. De plaatsing en het uiterlijk van de huisjes zijn zeer nauwkeurig gereconstrueerd op basis van vele tekeningen, plattegronden en foto's. Hilversum bestond in die tijd uit ruim 600 huisnummers en had een totale bevolking van ruim 5400 zielen.

Een andere grote maquette is die van de *Kerkbrink anno 1900*, rond 1970 gemaakt door de heer T. de Wit uit Hilversum.

Timo heeft vele jaren aan deze maquette, op de schaal 1:100, gewerkt. Als basis gebruikte hij de vele foto's en tekeningen die van dit gebied bestaan. Door de grote nauwkeurigheid wordt een betrouwbaar en zeer sfeervol beeld van deze brink gegeven, gezien de huidige ontwikkelingen zeker actueel.

Heel bijzonder is ook de zilveren maquette van het Raadhuis van de architect W.M. Dudok. In 1936 werd door het bestuur van de Hilversumsche Voetbalvereniging "t Gooi" het plan opgevat om voor een eigen toernooi een wisselprijs te laten maken. Uiteindelijk werd de heer Stafleu bereid gevonden om het fraaie raadhuis in het klein en in zilver na te maken. Na ongeveer 1064 uur noeste arbeid was de trofee in 1938 klaar. Slechts éénmaal werd de trofee uitgereikt en wel aan de V.S.V. in Velsen.

Na veel omzwervingen kwam de maquette van het raadhuis uiteindelijk weer terug bij de juwelier Stafleu in Hilversum.

Niet alleen zijn er maquettes te zien. Ook zijn alle bouwplaten bijeengebracht die ooit van Hilversumse gebouwen zijn gemaakt en uitgegeven. Vele bekende gebouwen zijn terug te vinden zoals het oude Station, de AVRO-studio, de eerste woning van een woningbouwvereniging in 1912, de

Sint Vituskerk, de Kiosk aan de 's-Gravelandseweg en nog veel meer gebouwen.

Speciaal ter gelegenheid van de tentoonstelling is een bouwplaat van het Oude Raadhuis / Goois Museum gemaakt. Bij de balie van het museum kunt u voor een gering bedrag deze nieuwste bouwplaat verkrijgen.

Tot 27 oktober 1997

Goois Museum, Kerkbrink 6,

1211 BX Hilversum. tel. 035-6292826

Openingstijden di. t/m zo. 13.00 - 17.00 uur.

